

Time: 3 hours

Total Marks: 100

- Note:** 1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate full marks.

- Q1. Attempt **ANY TWO** of the following: (20)
A) Explain the demographic features of Maharashtra.
B) What are the causes of regional imbalances in Maharashtra's development?
C) Discuss the role of the government in reducing regional disparities.
- Q2. Attempt **ANY TWO** of the following: (20)
A) Explain the present status of Tribal region in Maharashtra.
B) Examine the causes of deprivation in tribal community in Maharashtra.
C) Discuss the measures suggested for the development of tribal areas.
- Q3. Attempt **ANY TWO** of the following: (20)
A) Explain the availability of water resources in Maharashtra.
B) Write a note on rural and urban water supply in Maharashtra.
C) Overview the irrigation development in Vidarbha Region.
- Q4. Attempt **ANY TWO** of the following: (20)
A) Analyze the Regional disparities in the health sector in Maharashtra.
B) Discuss the recommendations and strategies for the removal of health disparities in Maharashtra.
C) Comment on the road connectivity in Maharashtra.
- Q5. Write notes on **ANY TWO** of the following: (20)
A) Background of Maharashtra's Economy.
B) Malnutrition among Tribal children in Maharashtra.
C) Water policy of Government of Maharashtra.
D) Health Care system in Maharashtra.

वेळ: ३ तास

एकूण गुण: १००

सूचना: (१) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

(२) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र १. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा:

(२०)

अ) महाराष्ट्रातील लोकसंख्येची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा.

ब) महाराष्ट्राच्या विकासामध्ये प्रादेशिक असमतोलाची कारणे काय आहेत?

क) प्रादेशिक विषमता कमी करण्यामध्ये सरकारच्या भूमिकेची चर्चा करा.

प्र २. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा:

(२०)

अ) महाराष्ट्रातील आदिवासी प्रदेशाची वर्तमान स्थिती स्पष्ट करा.

ब) महाराष्ट्रातील आदिवासी समाज सुविधांपासून वंचित असण्याच्या कारणांचे परीक्षण करा.

क) आदिवासी प्रदेशाच्या विकासासाठी सुचविलेल्या उपायांची चर्चा करा.

प्र ३. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा:

(२०)

अ) महाराष्ट्रातील जलसंपत्तीची उपलब्धता स्पष्ट करा.

ब) महाराष्ट्रातील ग्रामीण व शहरी भागातील पाणी पुरवठ्यावर टीप लिहा.

क) विदर्भातील सिंचन विकासाचे अवलोकन करा.

प्र ४. कोणतेही दोन प्रश्न सोडवा:

(२०)

अ) महाराष्ट्राच्या आरोग्य क्षेत्रातील प्रादेशिक तफावतींचे विश्लेषण करा.

ब) आरोग्य क्षेत्रातील तफावती दूर करण्यासाठी केलेल्या शिफारशी व धोरणांची चर्चा करा.

क) महाराष्ट्रातील रस्त्यांचे संपर्क जाळे यावर भाष्य करा.

प्र ५. टिपा लिहा (कोणतेही दोन):

(२०)

अ) महाराष्ट्राच्या अर्थव्यवस्थेची पार्श्वभूमी.

ब) महाराष्ट्रातील आदिवासी बालकांचे कुपोषण.

क) महाराष्ट्र सरकारचे जल धोरण.

ड) महाराष्ट्रातील आरोग्य देखभाल यंत्रणा.
